

جشنواره

ضمیمه سی و هفتمین جشنواره موسیقی فجر

به بهانه سی و هفتمین جشنواره موسیقی فجر

فجر روی نت‌های موسیقی

اجرای ارکستر سمفونیک تهران به رهبری کمیل عرفانی

نصیرحیدریان رهبر ارکستر سمفونیک در گفت‌وگو با «ایران» مطرح کرد

دیپلماسی فرهنگی با اجراهای بین‌المللی ارکسترها

گفت و گویا : ندا سیجانی

از دیدگاه من، هر تعداد جشنواره هنری یا موسیقی در کشورمان برگزار شود قطعاتر بهتر دیده و شنیده شدن هنر موسیقی بسیار اثرگذار خواهد بود، بویژه آنکه این جشنواره‌ها به صورت بین‌المللی برگزار می‌شوند، این فرصت را برای آشنایی بین‌المللی با فرهنگ ایران فراهم می‌کند. در این سال ما شاهد اجرای آثاری هستیم که در سطح جهانی شناخته شده و مورد توجه قرار گرفته است. این جشنواره‌ها به ما کمک می‌کند تا با فرهنگ‌های دیگر آشنا شویم و از دیدگاه من، هر تعداد جشنواره هنری یا موسیقی در کشورمان برگزار شود قطعاتر بهتر دیده و شنیده شدن هنر موسیقی بسیار اثرگذار خواهد بود، بویژه آنکه این جشنواره‌ها به صورت بین‌المللی برگزار می‌شوند، این فرصت را برای آشنایی بین‌المللی با فرهنگ ایران فراهم می‌کند. در این سال ما شاهد اجرای آثاری هستیم که در سطح جهانی شناخته شده و مورد توجه قرار گرفته است. این جشنواره‌ها به ما کمک می‌کند تا با فرهنگ‌های دیگر آشنا شویم و

سابقه تأسیس ارکستر سمفونیک تهران که از بزرگترین و قدیمی‌ترین ارکسترهای ایران است به سال‌های بسیار قبل برمی‌گردد و نخستین اجرای آن سال ۱۳۱۲ با رهبری غلامحسین مین‌باشیان بود و بعد از آن رهبران بسیاری با این ارکستر به روی صحنه رفتند اما با وجود قدمت آن طی این سال‌ها فراز و نشیب‌های بسیاری را تجربه کرده و حتی مدت‌زمانی تعطیل شد تا آنکه در دولت قبل بار دیگر احیا گردید و برنامه‌های خود را از سرگرفت اما این ارکستر همچنان از اتفاقات روزگار درامان نماند و طی این دو سال که کرونا اغلب فعالیت‌های فرهنگی را متوقف کرده بود اجراهای این ارکستر هم تعطیل شد تا آنکه سرانجام فرصتی پیش آمد تا بعد از مدت‌ها با رهبری نصیرحیدریان روی صحنه برود، اجرایی که بهمن ماه امسال به مدت سه شب برگزار شد. با حیدریان در خصوص فعالیت این ارکستر گفت‌وگو کردیم (البته قبل از مبتلا شدن او به کرونا) که در ادامه می‌خوانید.

ابتدا در خصوص فعالیت‌های تازه ارکستر سمفونیک تهران کمی توضیح دهید؟

طی مدت‌زمان تقریباً دو سال که کنسرت‌های موسیقی تعطیل یا اجراهایشان متوقف شده بود، سرانجام ارکستر سمفونیک تهران پس از مدت‌ها دوری از صحنه، نخستین اجرای خود را برگزار کرد، اجرایی که به دلیل استقبال خوب مخاطبان به مدت ۳ شب در تاریخ‌های ۶، ۷، ۸ بهمن ماه ۱۴۰۰ با حضور علاقه‌مندان روی صحنه رفت. از این مسأله بسیار خرسندم به طوری که تقاضا شد این برنامه در قالب جشنواره موسیقی فجر هم اجرا شود و مخاطبان بسیاری علاقه‌مند به تمدید این برنامه بودند. اما لازم به ذکر است در برنامه‌ای که در قالب جشنواره داشتیم به دلیل شیوع سویه امیکرون تصمیم بر آن شد قطعات را تغییر بدهیم زیرا نوازنده‌های سازهای بادی باید حتماً از ماسک استفاده کنند. به همین دلیل ارکستر با سازهای زهی روی صحنه رفت و آثاری چون ویولن کنسرت از باخ و مندلسون سمفونی چهار برای سازهای زهی و سرنا د چایکوفسکی و ساموئل باربر اجرا شد.

آشاره داشتید به دلیل استقبال خوب مردم این کنسرت تمدید شد، از دیدگاه شما این آثار موسیقی چه میزان مورد علاقه مردم کشورمان است؟

موسیقی کلاسیک غربی مورد علاقه و توجه اغلب مردم ایران است و شاید دلیل این استقبال به همین سبب بوده است. نکته دیگر اینکه ایران از سرزمین شعر و ادبیات می‌داند و از علاقه مردم به موسیقی در هم‌راهی با شعر و ترانه و آواز می‌گویند اما من بر این باورم که مردم ایران موسیقی را دوست دارند و با آن زندگی می‌کنند و این علاقه و شیفتگی در شهرها و روستاهای دور افتاده هم دیده و شنیده می‌شود. نکته دیگر اینکه برای آشنایی بهتر و بیشتر مخاطبان با موسیقی کلاسیک، نیاز است که قطعات

آرش امینی رهبر ارکستر سمفونی صدا و سیما در گفت‌وگو با «ایران»

نباید با هر شعر یا ملودی آثاری با عنوان ملی و میهنی بسازیم

سازهای بادی، ویلنسل و کنترباس اثر دورژاک و سویت برای سازهای زهی اثر نیلسن. در انتهای بخش کلاسیک والس تریست اثر سیبلیوس اجرا خواهد شد. هدف ما این بوده آثاری اجرا کنیم که تکراری نباشد و مخاطب با بخش‌های دیگری از ادبیات موسیقی کلاسیک آشنا شود. بخش اصلی اجرای ما، موسیقی با فضای متناسب با جشنواره بود. در این قسمت یک سرود خاطره انگیز و اثری با شکوه و زیبا با عنوان «آهنگ پیروزی» ساخته همایون رحیمیان به همراه گروه کر ارکستر به رهبری رامیزک اوچانیان اجرا شد و در ادامه این برنامه آلبوم «سریاز» اثر آرمان مهربان بر اساس نگاهی به دوران مبارزات سردار شهید سلیمانی را اجرا کردیم. بوم سمفونی «سریاز» در شش مومان شامل: «سریاز»، «میهن»، «پیکار»، «پدر»، «الله اکبر» و «فتح» تصنیف شده است و با روایتی زیبا و به زبان موسیقی عشق سردار به میهن و همچنین کنسرت ارکستر سمفونی صدا و سیما امیرحسین سیمعی بود و گروه کر بزرگ سازمان به رهبری رامیزک اوچانیان در تمام بخش‌های این اثر همراه ارکستر بود. همان طور که اشاره شد شعر این آلبوم از آقای محمدعلی مؤذنب است که شعر قوی و تأثیرگذاری است. آرمان مهربان آهنگساز این آلبوم هم با شناختی که از ارکستر و موسیقی کلاسیک دارد بسیار ارکستراسیون قوی و منسجم و خوبی نوشته و خصوصیات این کارها در درجه نخست این است که وقتی عنوان آن را ملی یا فارملی می‌گذاریم این آثار به دلیل چهارچوب‌های استاندارد و حرفه‌ای که دارد می‌تواند با یک ارکستر خارجی در خارج از ایران هم اجرا شود، ناگفته نماند کارهای پیشنهادی برای ارکستر سمفونیک بسیار بوده اما پیش از انتخاب آثار، پارتیتورها بررسی می‌شوند و این آهنگساز و آلمان‌های آثار استاندارد و این چنینی را مورد توجه قرار می‌دهیم.

سمفونی‌هایی که به آثار ملی و میهنی اختصاص دارد باید دارای چه ویژگی‌هایی باشد؟

در انتخاب و ساخت چنین آثاری نیاز است دقت نظر و تحقیق و بررسی‌های جدی صورت بگیرد و نباید با هر شعر یا ملودی دست به ساخت آثاری با عنوان ملی و میهنی زد و با برنامه‌های کامپیوتری و شعرهای سست تولید محتوا کرد. آثاری که با چهارچوب خاص و تعریف شده تولید می‌شوند ماندگاری خود را خواهند داشت مانند آلبوم «سریاز» که بسیار استقبال شد و این نوع کارها در طول زمان خود را معرفی می‌کنند و ماندگار خواهند بود.

ارکستر سمفونی صدا و سیما یکی از ارکسترهای شاخص این سازمان است که طی این سال‌ها اجراهای مختلفی برگزار کرده و همچنین با خوانندگان و هنرمندان بسیاری همکاری داشته است. آرش امینی رهبر این ارکستر است و طی این دو سال که بیماری کرونا اغلب برنامه‌های فرهنگی هنری را تعطیل کرده بود تمرینات خوبی با این ارکستر داشته است که در این خصوص به گفت‌وگو نشستیم و در ادامه می‌خوانید.

طی این دو سال ارکستر سمفونی صدا و سیما چه فعالیت‌هایی داشته است؟

تقریباً از اسفندماه سال ۹۸ به دلیل کرونا فعالیت اغلب ارکسترهای کشور متوقف شد، اما در همین مدت زمان ارکستر سمفونیک صدا و سیما همچنان به فعالیت‌های خود ادامه داد و نوازنده‌های ارکستر به دو شیوه مجازی و حضوری تمریناتشان را ادامه دادند. البته در بخش حضور بویژه در فصل تابستان سازهای بادی در فضای باز سازمان و سازهای زهی در فضای جداگانه با رعایت فاصله‌گذاری‌های فیزیکی تمرین کردند. اگرچه در این مدت زمان اجرای زنده نداشتیم اما فرصتی به وجود آمد تا تعدادی آلبوم ضبط کنیم. اولین آلبوم «بوم سمفونی سریاز» نام داشت با آهنگسازی آرمان مهربان که این مجموعه به یاد سردار شهید قاسم سلیمانی ساخته شده و شامل شش مومان (قطعه) است با اشعاری از سروده‌های علی محمد مؤذنب که رهبری آن را برعهده داشتیم و واسطه آذرمه سال ۹۹ ضبط آن را شروع کردیم و هم‌زمان اولین سالگرد سردار شهید طی مراسمی منتشر شد. بعد از آن موسیقی کلاسیک با موسیقی ایرانی ضبط شد مانند قطعه «ایران» اثر استاد لوریس چکناوریان و همچنین یک اثر از آقای بهراد عبدی با عنوان «قالب عشق» که برای کادر درمان کشور ساخته و با ارکستر صدا و سیما ضبط شد. در این مدت زمان همچنین آلبوم «رونه» اثر زیبا و تأثیرگذار ساخته امیرحسین سیمعی را ضبط کردیم که مربوط به عملیات کربلا و شهدای غواص است. البته دی ماه امسال برنامه‌ای در تالار وحدت داشتیم و در حضور خانواده محترم سردار شهید قاسم سلیمانی آقای دکتر قالیباف رئیس محترم مجلس شورای اسلامی و همچنین جناب آقای جبلی رئیس محترم سازمان صدا و سیما منتخبی از این آلبوم‌ها روی صحنه رفتیم.

فرصت دیگری به وجود آمد تا این ارکستر بار دیگر در جشنواره موسیقی فجر حضور داشته باشد، در این باره کمی توضیح دهید.

ارکستر صدا و سیما سال ۹۸ هم در مراسم

رسید و استقبال خواهد شد زیرا با وجود دسترسی اغلب مردم به فضای مجازی، بویژه در این آسال اخیر و پخش این کارها در فضاهای تعریف شده، موجب می‌شود نوازنده‌های حرفه‌ای، آهنگسازان و رهبران ارکسترهای دنیا با آثار و هنرآرزوهای هنرمندان و موسیقیدانان ایران آشنایی پیدا کنند و به مرور زمان جزئی از برنامه‌های اجرایی آنها شود. این مسأله بسیار مهمی است تا این آثار از شنیدن در جامعه ایرانی برای جامع بین‌الملل هم شناسایی شوند. بر این اساس، هدف نخست این است که در وهله اول، این قطعات شناسایی شده تا بعداً در بیرون از ایران هم مطرح شوند.

امسال هم همراه ارکستر سمفونیک تهران در جشنواره موسیقی فجر حضور دارید، از دیدگاه شما این اتفاق در بهتر دیده شدن ارکستر جعفر مؤذنب است و چه کمکی به رشد و ارتقای ارکستر خواهد کرد؟

از دیدگاه من، هر تعداد جشنواره هنری یا موسیقی در کشورمان برگزار شود قطعاتر بهتر دیده و شنیده شدن هنر موسیقی بسیار اثرگذار خواهد بود، بویژه آنکه این جشنواره‌ها به صورت بین‌المللی برگزار و از ارکسترها و آتسامل‌های بین‌المللی استفاده شود و طبیعی است این نگاه بیشتر مورد توجه است و اتفاق بسیار خوبی خواهد بود؛ یعنی از ارکسترهای بین‌المللی در جشنواره موسیقی فجر دعوت شود. این اتفاق در دیپلماسی فرهنگی بسیار اثرگذار است. نکته دیگر اینکه در اغلب کشورها مراسم افتتاحیه با ارکستر سمفونیک برگزار می‌شود اما در ایران کمتر اتفاق می‌افتد. مسئولان و دست‌اندرکاران باید به کیفیت کار نگاه جدی‌تری داشته باشند و نتوانند تنها یک جشنواره بزرگ و در حد بین‌المللی است و ارکستر سمفونیک از بهترین ارکسترهای ایران است.

چپ‌بندها را چه می‌داند؟

شورای هنری ارکستر و مسئولان دست‌اندرکار به خوبی آگاه هستند تنها راهی که بتوان ارکسترها را ارتقا داد حضور یک رهبر خوب است تا صدا دهندگی ارکستر بهتر و بیشتر شود زیرا این پتانسیل در ارکسترها وجود دارد و دیده می‌شود. نکته مثبت این است که اعضای ارکستر سمفونیک تهران بسیار جوان هستند و تا زمان بازنشستگی می‌توانند در ارکستر بنوازند و بمانند نابرابرین لازم‌اش این است که رهبرهای خوب این ارکستر را هدایت کنند تا نوازنده‌های ارکستر بتوانند پیشرفت کنند و روز به روز بهتر شوند. جای خوشحالی است که این اتفاق در ارکسترهای ما رخ داده است. هر بار که رهبری این ارکستر را برعهده می‌گیرم هیچ‌گاه قطعه تکراری با ارکستر سمفونیک اجرا نمی‌کنیم زیرا هدف ما این است که ارکستر سمفونیک تهران طی چند سال آینده رپرتوار بیشتری داشته باشد و البته در کنار آن رهبرهای خوب هم حضور داشته باشند و نوازنده‌های ارکستر این شانس را داشته باشند که با این رهبرها کار کنند.